

POSTANOWIENIE

Dnia 15 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marek Dobrowolski

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie ze skargi M. S.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn.
VI ACa 3674/24,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie

przy udziale prokuratora Prokuratury Okręgowej w Rzeszowie M. K. Delegowanego
do Prokuratury Krajowej

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 15 października 2025 r.,

oddala skargę.

Marek Dobrowolski Elżbieta Karska Paweł Wojciechowski

UZASADNIENIE

Pismem z 5 czerwca 2025 r., które wpłynęło do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 12 czerwca 2025 r., M. S., działając przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł skargę na przewlekłość postępowania prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie o sygn. akt VI ACa 3674/24. W treści skargi zawarto żądanie: stwierdzenia, że w ww. sprawie nastąpiła przewlekłość postępowania (pkt 1) wyznaczenia terminu rozprawy w ciągu 6 miesięcy od dnia wpłynięcia do Sądu skargi na przewlekłość postępowania (pkt 2), przyznania od

Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie – na rzecz skarżącego kwoty 8.000,00 (osiem tysięcy) złotych (pkt 3) zasądzanie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych (pkt 4).

W uzasadnieniu skargi na przewlekłość postępowania pełnomocnik skarżącego podniósł, że sprawa trwa od 3 czerwca 2020 r. i że, na dzień sporządzania skargi nie zostały doręczone odpisy apelacji stronom postępowania. Ponadto przedstawił kalendarium zdarzeń w sprawie, wyjaśnił stan prawny mający zastosowanie oraz interpretację orzecznictwa w podobnych sprawach, a także stanowisko Sądu Najwyższego.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie pismem z 15 września 2025 r., które wpłynęło do Sądu Najwyższego 16 września 2025 r. zgłosił swój udział w sprawie i wniósł o oddalenie skargi. W uzasadnieniu odpowiedzi stwierdził, że sprawa została zainicjowana pozwem z dnia 24 lipca 2020 r., zaś Sąd Okręgowy wydał wyrok w dniu 3 czerwca 2024 r., który obie strony zaskarżyły apelacjami. W odpowiedzi na skargę zostały także przedstawione czynności podejmowane w sprawie oraz zdarzenia, z powodu których sprawa nie została jeszcze zakończona.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Równocześnie stosownie do art. 2 ust. 2 ustawy o

skardze na przewlekłość postępowania dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Przewlekłość postępowania może nastąpić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15). Wskazanie przez stronę okoliczności uzasadniających skargę na przewlekłość postępowania nie może polegać na zakwestionowaniu ogólnego czasu trwania postępowania, lecz powinno wskazywać na określone czynności procesowe, których sąd nie podjął lub podjął z nieuzasadnioną zwłoką bądź też dokonał ich wadliwie (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 czerwca 2020 r., I NSP 49/20).

Ustawa nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, że naruszeniem prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki jest m.in. wielomiesięczna bezczynność sądu polegająca na niewyznaczaniu rozprawy, trwająca co najmniej 12 miesięcy (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 marca 2007 r., III SPP 3/07; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 68/18; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; z 16 maja 2019 r., I NSP 28/19; z 21 maja 2019 r., I

NSP 21/19; z 14 czerwca 2019 r., I NSP 37/19; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22), jakkolwiek w części orzeczeń wskazuje się, że także krótsza, np. ośmiomiesięczna beczynność sądu, naruszyć może prawo strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (patrz: postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 maja 2013 r., III SPP 51/13; z 17 grudnia 2013 r., III SPP 242/13; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Podobnie przyjmował Naczelny Sąd Administracyjny (zob. postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego: z 7 lipca 2006 r., I OPP 64/06; z 24 kwietnia 2008 r., I OPP 16/08; z 4 czerwca 2008 r., I OPP 20/08; z 24 lipca 2008 r., I OPP 23/08 oraz z 21 kwietnia 2010 r., II OPP 10/10). Ten utrwalony standard orzeczniczy wyznacza swoiste domniemanie co do zaistnienia przewlekłości postępowania lub braku tejże. Jednakże powinien być on stosowany przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności, o których mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość i w szczególnych przypadkach domniemanie to może być wzruszone (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22).

W powołanym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że znamiona przewlekłości przypisuje się z reguły dopiero kilkunastomiesięcznej lub dłuższej beczynności sądu drugiej instancji w wyznaczeniu terminu rozprawy odwoławczej. Kilkumiesięczny okres oczekiwania na wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej mieści się w pojęciu rozsądnego terminu, w którym sprawa może oczekiwać na jej rozpoznanie. Jedynie wyjątkowo krótsze okresy beczynności mogą uzasadniać stwierdzenie przewlekłości postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego: z 22 lipca 2014 r., III SPP 123/14; z 18 stycznia 2023 r., I NSP 373/22).

Zgodnie z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Z art. 6 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie z dnia 4 listopada 1950 r. wynika obowiązek takiego zorganizowania systemu jurysdykcyjnego, aby właściwe sądy mogły podołać rozstrzyganiu spraw sądowych w rozsądnych terminach. Także art. 6 § 1 k.p.c., nakłada na sąd powinność przeciwdziałania

przewlekaniu postępowania. Z mocy art. 391 § 1 k.p.c. te procesowe dyrektywy mają odpowiednie zastosowanie do postępowania przed sądem drugiej instancji.

W tym zakresie nie wyłączają bezprawności zachowania sądu okoliczności złej organizacji pracy, zwiększenie się wpływu spraw do sądu, czy niewystarczająca obsada wydziału (postanowienia Sądu Najwyższego: z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Oczywiście, nie jest to równoznaczne z tym, że brak bezzwłocznego wyznaczenia rozprawy zawsze prowadzić będzie do odpowiedzialności deliktowej organu.

Sąd Najwyższy podziela przytoczone wyżej poglądy i w zaistniałych okolicznościach nie dostrzega przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt VI ACa 3674/24. W przedmiotowej sprawie skarżący wywiedli apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 3 czerwca 2024 r. Akta sprawy zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego w Warszawie w dniu 23 września 2024 r. i tego samego dnia został wyznaczony sędzia referent. Zarządzeniem z 24 września 2024 r. sprawę wpisano do repertorium ACa oraz polecono zawiadomienie stron o składzie orzekającym. W dniu 24 czerwca 2025 r. wydano zarządzenie o doręczeniu odpisów apelacji pełnomocnikom stron, zaś 11 sierpnia 2025 r. wyznaczono termin rozprawy na dzień 9 października 2025 r.

Odnosząc się do przedmiotowej skargi należy zauważyć, że w świetle okoliczności sprawy – wbrew twierdzeniom skarżącego – w sprawie były podejmowane odpowiednie czynności zmierzające do jej rozpoznania. Sprawa nie jest rozpoznawana zbyt długo, biorąc pod uwagę okoliczności. Mając na względzie terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd Apelacyjny w Warszawie celem wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie, należy uznać, że nie trwa ono dłużej niż to konieczne, a zatem nie zachodzą podstawy do uwzględnienia skargi.

Należy zaznaczyć, że od wydania zarządzeń z dnia 24 czerwca 2024 r. oraz 24 września 2025 r. nie upłynęło ponad dwanaście miesięcy. Tymczasem w judykaturze za przewlekłe zasadniczo uznawane bywa takie postępowanie, w którym w danej instancji nie wyznaczono rozprawy przez ponad 12 miesięcy (zamiast wielu zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 2020 r., I

NSP 67/20; z 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18; z 31 października 2019 r., I NSP 134/19). Dodatkowo wobec zarzutu skarżącego, należy wskazać, iż ustawodawca nie wprowadził żadnych kategoriycznych terminów na rozpoznanie spraw sądowych. W orzecznictwie wskazuje się, że w ustawie o skardze nie zakwalifikowano automatycznie jako przewlekłego nawet postępowania, które trwa dłużej niż 12 miesięcy.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie wyrażonym w postanowieniu z dnia 1 października 2020 r., II S 6/08 (KZS 2008/11/70), które wielokrotnie aprobowano w judykaturze Sądu Najwyższego, nie można oczekiwać rozpoznawania sprawy niezwłocznie po jej wniesieniu. Niezwłoczne rozstrzygnięcie sprawy nie jest możliwe ani ze względów organizacyjnych, ani nie byłoby to rozsądne wobec konieczności zapoznania się sędziów z materiałami sprawy, czasu dla ich rozważenia i podjęcia decyzji, wreszcie jej uzasadnienia. Chodzi o to, aby czynności te zabierały odpowiednią ilość czasu, to jest odbywały się bez zbędnej zwłoki, która wskazywałaby na beczynność sądu lub bezproduktywność jego działań.

Zdaniem Sądu Najwyższego, w przedmiotowej sprawie nie doszło przekroczenia przyjmowanego w orzecznictwie terminu beczynności lub opieszałości, aby można było przypisać sądowi nieuzasadnioną zwłokę lub beczynność prowadzącą do stwierdzenia przewlekłości postępowania. Subiektywne przekonanie skarżącego, nie uwzględniające okoliczności obiektywnych, nie może prowadzić do przypisania sądowi beczynności i w konsekwencji naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, zwłaszcza, że skarżący kwestionuje jedynie ogólny czas trwania postępowania apelacyjnego, a powinien wskazywać na określone czynności procesowe, których sąd nie podjął lub podjął z nieuzasadnioną zwłoką, bądź też dokonał ich wadliwie. Prezes Sądu Apelacyjnego wyczerpująco ustosunkował się do zarzutów skargi na przewlekłość w pisemnej odpowiedzi na nią. Sąd Najwyższy podziela interpretację orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz istotę prawa do sądu, którą należy wiązać z rzetelnym rozpatrzeniem sprawy, a nie z szybkim jej rozpoznaniem.

Ponadto oceniając czy w danej sprawie mamy do czynienia z przewlekłością postępowania, należy brać pod uwagę art. 2 ustawy o skardze i kryteria określone w tym przepisie zgodnie z którymi dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie.

W ocenie Sądu Najwyższego w rozpoznawanej sprawie zostały podjęte właściwe czynności, w odstępie czasowym nie przekraczającym wymogów rzetelnego procesu, zaś fakt, że dla powoda nie są one wystarczające, a sprawa nie została jeszcze rozpoznana, nie kwalifikuje w tym przypadku do stwierdzenia, że już nastąpiła zarzucana przewlekłość postępowania, toczącego się przed Sądem Apelacyjny w Warszawie w sprawie o sygn. VI ACa 3674/24.

Z tych względów, na mocy art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skarga podlega oddaleniu.

JW.

[r.g.]